Deddf Senedd Cymru (Atebolrwydd Aelodau ac Etholiadau) 2026

2026 dsc 9

Nodiadau Esboniadol

Senedd Cymru (Member Accountability and Elections) Act 2026

2026 asc 9

Explanatory Notes

£14.80

Deddf Senedd Cymru (Atebolrwydd Aelodau ac Etholiadau) 2026

2026 dsc 9

Nodiadau Esboniadol

Senedd Cymru (Member Accountability and Elections) Act 2026

2026 asc 9

Explanatory Notes

DEDDF SENEDD CYMRU (ATEBOLRWYDD AELODAU AC ETHOLIADAU) 2026

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn ar gyfer Deddf Senedd Cymru (Atebolrwydd Aelodau ac Etholiadau) 2026 a basiwyd gan Senedd Cymru ar 17 Mawrth 2026 ac a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 27 Ebrill 2026. Fe'u lluniwyd gan Grŵp y Prif Weinidog Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Ddeddf. Mae'r Nodiadau Esboniadol yn ymwneud â'r Ddeddf fel y cafodd y Cydsyniad Brenhinol.[1] Dylid eu darllen ar y cyd â'r Ddeddf ond nid ydynt yn rhan ohoni.

2. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Ddeddf. Ni fwriedir iddynt fod yn ddisgrifiad cynhwysfawr o'r Ddeddf. Pan fo'n ymddangos nad oes angen unrhyw esboniad na sylw ar un o ddarpariaethau'r Ddeddf, nis rhoddir.

TROSOLWG CYFFREDINOL O'R DDEDDF

3. Mae'r Ddeddf wedi ei rhannu yn 4 Rhan sy'n cynnwys 27 o adrannau ac 1 Atodlen.

Rhan 1 – Adalw Aelodau o'r Senedd

4. Mae Rhan 1 yn cyflwyno system ar gyfer adalw Aelodau o'r Senedd drwy bôl adalw. Pôl yw pôl adalw a gynhelir yn etholaeth Aelod o'r Senedd ynghylch a ddylai'r aelod gael ei ddiswyddo neu ei gadw fel Aelod o'r Senedd. Mae'r Rhan yn gwneud darpariaeth ar gyfer—
    a. y broses ar gyfer cychwyn pôl adalw (adrannau 2 i 5);
    b. pennu dyddiad y pôl a hysbysiad cyhoeddus o'r pôl (adrannau 6 a 7);
    c. yr amgylchiadau pan ganiateir terfynu polau adalw cyn iddynt ddigwydd (adran 8);
    d. yr etholfraint ar gyfer pleidleisio mewn polau adalw (adran 9);
    e. rhedeg polau, gan gynnwys pwerau i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy reoliadau ynghylch y polau adalw (adrannau 10 ac 11);
    f. canlyniad polau adalw (adrannau 12 i 14);
    g. swyddogaethau swyddogion canlyniadau etholaethol (adran 15);
    h. termau wedi eu diffinio a ddefnyddir yn y Rhan (adran 16); ac
    i. diwygiadau i ddeddfwriaeth arall o ganlyniad i'r Rhan (Rhan 1 o'r Atodlen).

5. Mae'r broses o adalw yn cael ei chychwyn os yw un o ddau ddigwyddiad sbardun, A a B, sy'n ymwneud â chamymddygiad gan Aelod o'r Senedd wedi digwydd.

---

[1] Gellir canfod newidiadau sydd wedi eu gwneud i'r Ddeddf ers iddi gael y Cydsyniad Brenhinol drwy ddefnyddio'r cyfleuster "Newidiadau i Ddeddfwriaeth" yn www.legislation.gov.uk/cy/changes.

SENEDD CYMRU (MEMBER ACCOUNTABILITY AND ELECTIONS) ACT 2026

EXPLANATORY NOTES

INTRODUCTION

1. These Explanatory Notes are for the Senedd Cymru (Member Accountability and Elections) Act 2026 which was passed by Senedd Cymru on 17 March 2026 and received Royal Assent on 27 April 2026. They have been prepared by the First Ministers' Group of the Welsh Government to assist the reader of the Act. The Explanatory Notes relate to the Act as it received Royal Assent.[1] They should be read in conjunction with the Act but are not part of it.

2. The Explanatory Notes should be read in conjunction with the Act. They are not meant to be a comprehensive description of the Act. Where a provision of the Act does not seem to require any explanation or comment, none is given.

GENERAL OVERVIEW OF THE ACT

3. The Act is divided into 4 Parts containing 27 sections and 1 Schedule.

Part 1 – Recall of Members of the Senedd

4. Part 1 introduces a system for the recall of Members of the Senedd by recall poll. A recall poll is a poll held in a member of the Senedd's constituency on whether the Member should be removed or retained as a Member of the Senedd. The Part makes provision for—
    a. the process for initiating a recall poll (sections 2 to 5);
    b. fixing the date of the poll and public notice of the poll (sections 6 and 7);
    c. the circumstances in which recall polls may be terminated before they take place (section 8);
    d. the franchise for voting in recall polls (section 9);
    e. the conduct of polls, including powers for the Welsh Ministers to make provision by regulations about the recall polls (sections 10 and 11);
    f. the outcome of recall polls (sections 12 to 14);
    g. the functions of constituency returning officers (section 15);
    h. defined terms used in the Part (section 16); and
    i. amendments to other legislation in consequence of the Part (Part 1 of the Schedule).

5. The process of recall is initiated if one of two trigger events, A and B, relating to misconduct by a Member of the Senedd has occurred.

---

[1] Changes that have been made to the Act since it received Royal Assent can be identified using the "Changes to Legislation" facility at www.legislation.gov.uk/changes.

6. Digwyddiad sbardun A yw bod Aelod o'r Senedd, ar ôl dod yn Aelod o'r Senedd, yn cael ei euogfarnu yn y Deyrnas Unedig o drosedd y mae'r aelod yn cael ei ddedfrydu neu ei orchymyn i gael ei garcharu neu ei gadw'n gaeth yn ei chylch (yn ymarferol, am gyfnod o lai na blwyddyn, gan y byddai dedfryd o flwyddyn neu fwy yn arwain at anghymhwysiad awtomatig rhag bod yn Aelod o'r Senedd o dan ddarpariaethau Deddf Llywodraeth Cymru 2006).

7. Digwyddiad sbardun B yw bod y Senedd yn penderfynu gwneud yr Aelod o'r Senedd yn destun pôl adalw yn dilyn adroddiad gan y Pwyllgor Safonau Ymddygiad yn argymell gwneud yr aelod yn destun pôl adalw.

8. Ar ôl dod yn ymwybodol bod digwyddiad sbardun wedi digwydd, mae dyletswydd ar y Llywydd i bennu dyddiad ar gyfer pôl adalw. Rhaid i'r Llywydd hysbysu'r swyddog canlyniadau etholaethol dros etholaeth Senedd yr aelod sy'n destun y pôl adalw am y digwyddiad sbardun ac yna bydd dyletswydd ar y swyddog canlyniadau etholaethol i hysbysu'r cyhoedd am y pôl adalw. Y swyddog canlyniadau etholaethol sy'n gyfrifol am weinyddu'r pôl adalw yn unol â gofynion y Ddeddf ac unrhyw reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan adran 11.

9. Caiff pleidleiswyr yn y pôl adalw benderfynu cadw neu ddiswyddo'r aelod. Os mai canlyniad y pôl yw y dylai'r aelod gael ei ddiswyddo, daw sedd yr aelod yn wag. Mae adran 11 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn darparu ar gyfer canlyniadau sedd yn dod yn wag o ganlyniad i bôl adalw o dan Ran 1 o'r Ddeddf.

Rhan 2 – Safonau Ymddygiad Aelodau o'r Senedd

10. Mae Rhan 2 yn cynnwys darpariaeth ynghylch safonau ymddygiad Aelodau o'r Senedd sy'n —
    a. ei gwneud yn ofynnol i bwyllgorau'r Senedd gynnwys pwyllgor o'r enw'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad a chanddo swyddogaethau sy'n ymwneud â safonau ymddygiad Aelodau o'r Senedd (adran 18);
    b. ei gwneud yn ofynnol i'r pwyllgor hwnnw gynnwys o leiaf un person nad yw'n Aelod o'r Senedd (y cyfeirir ato fel aelod lleyg ('*lay member*')) (adran 18);
    c. ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd ofyn i'r Senedd, drwy gyfrwng cynnig a gyflwynir, sefydlu neu enwi pwyllgor o'r Senedd i ystyried a ddylai cod ymddygiad ar gyfer aelodau fod yn gymwys ac, os felly, sut y dylai fod yn gymwys i ymgeiswyr mewn etholiad i'r Senedd (adran 19);
    d. grymuso Comisiynydd Safonau y Senedd i gynnal ymchwiliadau ar ysgogiad y Comisiynydd ei hun heb gael cwyn ffurfiol oddi wrth unrhyw un yn gyntaf yn honni bod camymddygiad gan aelod (adran 20);
    e. diwygio'r amodau cymhwystra ar gyfer penodi i swydd Comisiynydd Safonau Ymddygiad y Senedd ym Mesur Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009 ("Mesur 2009") (adran 21);
    f. diwygio ac ategu darpariaeth ym Mesur 2009 ynghylch ymchwiliadau gan y Comisiynydd (adran 22).

6. Trigger event A is that a Member of the Senedd, after becoming a member of the Senedd is convicted in the United Kingdom of an offence for which the member is sentenced or ordered to be imprisoned or detained (in effect for a period of less than a year, as a sentence of a year or more would lead to automatic disqualification from membership of the Senedd under provisions of the Government of Wales Act 2006).

7. Trigger event B is that the Senedd resolves to submit the Member of the Senedd to a recall poll following a report from the Standards of Conduct Committee recommending submission of the member to a recall poll.

8. After becoming aware that a trigger event has occurred, the Presiding Officer is under a duty to fix a date for a recall poll. The constituency returning officer for the Senedd constituency of the member who is subject to the recall poll must be given a notice of the trigger event by the Presiding Officer and the constituency returning officer will then be under a duty to notify the public of the recall poll. The constituency returning officer is responsible for administering the recall poll in accordance with the requirements of the Act and any regulations made by the Welsh Ministers under section 11.

9. Voters in the recall poll may decide to retain or remove the member. If then result of the poll if that the member should be removed, the member's seat becomes vacant. The consequences of a vacancy arising as a result of a recall poll under Part 1 of the Act are provided for by section 11 of the Government of Wales Act 2006.

Part 2 – Standards of Conduct of Members of the Senedd

10. Part 2 contains provision about the standards of conduct of Members of the Senedd—
    a. requiring the committees of the Senedd to include a committee called the Standards of Conduct Committee with functions relating to the standards of conduct of Members of the Senedd (section 18);
    b. requiring that committee to include at least one person who is not a Member of the Senedd (referred to as a 'lay member') (section 18);
    c. requiring the Presiding Officer to ask the Senedd, by way of a tabled motion, to establish or name a Senedd committee to explore the question of whether and, if so, how a code of conduct for Members could be applied to candidates for election to the Senedd (section 19);
    d. empowering the Senedd Commissioner for Standards to carry out investigations on the Commissioner's own initiative without first receiving a formal complaint from anyone alleging misconduct by a member (section 20);
    e. amending the conditions of eligibility for appointment to the office of Senedd Standards of Conduct Commissioner in the National Assembly for Wales Commissioner for Standards Measure 2009 ("the 2009 Measure") (section 21); and
    f. amending and supplementing provision in the 2009 Measure about investigations by the Commissioner (section 22).

Rhan 3 – Rhedeg Etholiadau Senedd Cymru

11. Mae Rhan 3 yn diwygio pŵer Gweinidogion Cymru yn adran 13 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ('Deddf 2006') i wneud darpariaeth drwy orchymyn ynghylch rhedeg etholiadau Senedd Cymru. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy orchymyn o dan adran 13 o Ddeddf 2006 sy'n gwahardd gwneud neu gyhoeddi datganiadau o ffaith anwir neu gamarweiniol cyn neu yn ystod etholiad at ddiben effeithio ar ddychwelyd unrhyw ymgeisydd. Mae hefyd yn egluro cwmpas pŵer Gweinidogion Cymru i ddiffinio terfynau'r gwaharddiad gofynnol ac yn cael gwared ar unrhyw amheuaeth ynghylch pethau eraill y caniateir darparu ar eu cyfer eisoes wrth arfer y pŵer yn adran 13(1) o Ddeddf 2006.

Rhan 4 – Cyffredinol

12. Mae Rhan 4 yn cynnwys darpariaethau sy'n gymwys i'r Ddeddf yn gyffredinol, gan gynnwys darpariaeth ynghylch y Ddeddf yn dod i rym a'r enw byr.

SYLWADAU AR YR ADRANNAU

RHAN 1 – ADALW AELODAU O'R SENEDD

Adran 1 – Trosolwg

13. Mae adran 1 yn darparu trosolwg o Ran 1 sy'n cynnwys diffiniad o "pôl adalw" at ddibenion y Ddeddf hon.

Adran 2 – Sut y mae Aelod o'r Senedd yn dod yn destun pôl adalw

14. Mae adran 2 yn darparu ar gyfer y 'digwyddiadau sbardun' sy'n arwain at aelod yn dod yn destun pôl adalw. Ceir dau ddigwyddiad sbardun: digwyddiad sbardun A a digwyddiad sbardun B.

15. Digwyddiad sbardun A yw bod aelod, ar ôl dod yn aelod, wedi ei euogfarnu yn y Deyrnas Unedig o drosedd a'i ddedfrydu neu ei orchymyn i gael ei garcharu neu ei gadw'n gaeth. Nid yw digwyddiad sbardun A ond yn gymwys i euogfarnau a geir ar ôl i berson ddod yn aelod. At ddibenion y Ddeddf hon, mae person yn dod yn aelod pan ddatgenir ei fod wedi ei ddychwelyd ar ddechrau tymor swydd presennol yr aelod; nid yw euogfarnau mewn unrhyw dymhorau blaenorol a gyflawnwyd yn arwain at ddigwyddiad sbardun A yn digwydd (gweler adran 3(4)).

16. Bydd y darpariaethau anghymhwyso ym mharagraff 6 o Atodlen 1A i Ddeddf 2006 yn gymwys i aelod y'i dedfrydir neu y gorchmynnir iddo gael ei garcharu neu ei gadw'n gaeth am gyfnod amhenodol neu am gyfnod o fwy nag 1 flwyddyn. Bydd unrhyw aelod sy'n cael ei euogfarnu a'i ddedfrydu neu ei orchymyn i gael ei garcharu am gyfnod islaw'r trothwy hwn neu nad yw'n sbarduno anghymhwysiad fel arall, yn destun pôl adalw yn unol ag adran 2(2).

17. Digwyddiad sbardun B yw bod y Senedd yn penderfynu gwneud yr aelod yn destun pôl adalw yn dilyn adroddiad gan y Pwyllgor Safonau Ymddygiad ("y Pwyllgor") yn argymell bod aelod yn dod yn destun pôl adalw (is-adran (4)).

Part 3 – Conduct of Senedd Cymru Elections

11. Part 3 amends the power of the Welsh Ministers in section 13 of the Government of Wales Act 2006 ('the 2006 Act') to make provision by order about the conduct of Senedd Cymru elections. It requires the Welsh Ministers to make provision by order under section 13 of the 2006 Act prohibiting the making or publishing of false or misleading statements of fact before or during an election for the purpose affecting the return of any candidate. It also clarifies the scope of the Welsh Ministers power to define the limits of the required prohibition and removes any doubt as regards other things that may already be provided for in exercise of the power in section 13(1) of the 2006 Act.

Part 4 – General

12. Part 4 contains provisions that apply to the Act generally, including provision about the coming into force of the Act and the Short title.

COMMENTARY ON SECTIONS

PART 1 – RECALL OF MEMBERS OF THE SENEDD

Section 1 – Overview

13. Section 1 provides an overview of Part 1 which includes a definition of a "recall poll" for the purposes of this Act.

Section 2 – How a Member of the Senedd becomes subject to a recall poll

14. Section 2 provides for the 'trigger events' which lead to a member becoming subject to a recall poll. There are two trigger events: trigger event A and trigger event B.

15. Trigger event A is that a member, after becoming a member, has been convicted in the United Kingdom of an offence and sentenced or ordered to be imprisoned or detained. Trigger event A applies only to convictions received after a person becomes a member. For the purposes of this Act, a person becomes a member when they are declared returned at the beginning of the member's current term of office; convictions in any previous terms served do not lead to trigger event A occurring (see section 3(4)).

16. The disqualification provisions in paragraph 6 of Schedule 1A to the 2006 Act will apply to a member who is sentenced or ordered to be imprisoned or detained indefinitely or for more than 1 year. Any member who is convicted and sentenced or ordered to a term of imprisonment below this threshold or which does not otherwise trigger disqualification, will be subject to a recall poll in accordance with section 2(2).

17. Trigger event B is that the Senedd resolves to submit the member to a recall poll following a report from the Standards of Conduct Committee ("the Committee") recommending that a member be submitted to a recall poll (subsection (4)).

Adran 3 – Digwyddiad sbardun A: ystyr termau allweddol

18. Mae adran 3 yn egluro ystyr termau allweddol a ddefnyddir yn adran 2. Mae is-adran (1) yn darparu bod digwyddiad sbardun A yn gymwys i drosedd a gyflawnwyd cyn i'r aelod ddod yn aelod a chyn i adran 2 ddod i rym. Fodd bynnag, er mwyn i ddigwyddiad sbardun A ddigwydd, rhaid i'r aelod gael ei euogfarnu ar neu ar ôl y diwrnod y mae adran 2 yn dod i rym. Mae is-adran (2) yn darparu bod dedfryd neu orchymyn at ddiben digwyddiad sbardun A yn cynnwys dedfryd ohiriedig neu orchymyn gohiriedig, nad yw'n cynnwys aelod yn cael ei remandio yn y ddalfa ac nad yw'n cynnwys aelod yn cael ei gadw'n gaeth o dan ddeddfwriaeth iechyd meddwl. Mae is-adran (3) yn diffinio 'deddfwriaeth iechyd meddwl' at ddibenion digwyddiad sbardun A.

Adran 4 – Digwyddiad sbardun A: y llysoedd i hysbysu'r Llywydd

19. Mae adran 4 yn gymwys mewn perthynas â digwyddiad sbardun A ac yn gosod gofynion ar y llys sy'n gosod dedfryd neu orchymyn o garchar ar aelod o fewn ystyr adran 2(2) (fel y'i heglurir gan adran 3). Mae is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i'r llys sy'n gosod y ddedfryd neu'r gorchymyn mewn perthynas ag euogfarn yr aelod hysbysu'r Llywydd am y ddedfryd honno neu'r gorchymyn hwnnw. Mae is-adran (4) yn ei gwneud yn ofynnol i'r llys sy'n gwrthdroi euogfarn, dedfryd neu orchymyn ar apêl hysbysu'r Llywydd am y ffaith honno. Mae is-adran (5) yn diffinio "apêl" ac mae is-adran (6) yn diffinio penderfynu apêl, at ddibenion yr adran hon. Mae is-adran (7) yn diffinio "ei gwrthdroi neu ei wrthdroi ar apêl" at ddibenion yr adran hon. Nid yw'r naill na'r llall o'r dyletswyddau a osodir ar y Llys gan yr adran hon yn gymwys os yw sedd yr aelod, pan fydd y ddyletswydd yn codi, wedi dod yn wag.

Adran 5 – Digwyddiad sbardun B: canllawiau adalw

20. Mae adran 5 yn ymwneud â digwyddiad sbardun B. Mae is-adran (1) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad lunio canllawiau drafft ("canllawiau adalw") am y materion sydd i'w hystyried gan y Pwyllgor hwnnw wrth benderfynu a ddylid gwneud aelod yn destun pôl adalw. Wrth lunio'r canllawiau hynny, rhaid i'r Pwyllgor ystyried cynnwys enghreifftiau o ymddygiad neu fathau o ymddygiad a allai arwain at argymhelliad i adalw, yn unol ag is-adran (10). Mae is-adran (3) yn darparu, os nad oes canllawiau adalw wedi eu dyroddi, fod rhaid i'r Pwyllgor lunio canllawiau o'r fath a chynnal ymgynghoriad cyhoeddus, a nodir gofynion pellach yn ymwneud ag ymgynghori yn is-adran (9). Mae is-adran (4) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor osod y canllawiau drafft gerbron y Senedd. Mae is-adran (8) yn darparu bod rhaid i'r Pwyllgor ddyroddi canllawiau os cânt eu cymeradwyo drwy benderfyniad gan y Senedd (ond ni all eu dyroddi cyn i'r gymeradwyaeth honno gael ei rhoi).

21. Yn unol ag adran 2(4), at ddiben digwyddiad sbardun B, ni fydd aelod ond yn dod yn destun pôl adalw os yw'r Senedd yn penderfynu gwneud yr aelod yn destun pôl adalw yn dilyn adroddiad gan y Pwyllgor yn argymell hynny. Mae is-adran (2) yn darparu bod rhaid i'r Pwyllgor roi sylw i'r canllawiau adalw cyn argymell bod aelod yn dod yn destun pôl adalw, ac mae adran 5(1) yn darparu na all y Pwyllgor argymell bod aelod yn dod yn destun pôl adalw oni bai bod canllawiau adalw wedi eu dyroddi o dan yr adran hon. Mae hyn yn golygu, hyd nes y bydd canllawiau adalw wedi eu dyroddi yn unol ag adran 5, na all digwyddiad sbardun B ddigwydd (ond gweler hefyd adran 14).

Section 3 – Trigger event A: meaning of key terms

18. Section 3 clarifies the meaning of key terms used in section 2. Subsection (1) provides that trigger event A applies to an offence committed before the member becomes a member and before section 2 comes into force. However, for trigger event A to occur, the member must be convicted on or after the day on which section 2 comes into force. Subsection (2) provides that a sentence or order for the purpose of trigger event A includes a suspended sentence or order, does not include a member being remanded in custody and does not include a member being detained under mental health legislation. Subsection (3) defines 'mental health legislation' for the purposes of trigger event A.

Section 4 – Trigger event A: courts to notify the Presiding Officer

19. Section 4 applies in relation to trigger event A and places requirements on the court that imposes a sentence or order for imprisonment on a member within the meaning of section 2(2) (as clarified by section 3). Subsection (2) requires the court that imposes the sentence or order in relation to the member's conviction to notify the Presiding Officer of that sentence or order. Subsection (4) requires the court that overturns a conviction, sentence or order on appeal to notify the Presiding Officer of that fact. Subsection (5) defines an "appeal" and subsection (6) defines determination of an appeal, for the purposes of this section. Subsection (7) defines "overturned on appeal" for the purposes of this section. Neither of the duties imposed on the Court by this section apply if, when the duty arises, the member's seat has been vacated.

Section 5 – Trigger event B: recall guidance

20. Section 5 relates to trigger event B. Subsection (1) requires the Standards of Conduct Committee to prepare draft guidance ("recall guidance") about the matters to be taken into consideration by that Committee when determining whether to submit a member to a recall poll. In preparing that guidance, the Committee must consider including examples or types of conduct that may lead to a recommendation of recall, in accordance with subsection (10). Subsection (3) provides that if no recall guidance has been issued, the Committee must prepare it and carry out a public consultation, with further requirements relating to consultation set out in subsection (9). Subsection (4) requires the Committee to lay the draft guidance before the Senedd. Subsection (8) provides that the Committee must issue guidance if it is approved by a resolution of the Senedd (but cannot do so before such approval is obtained).

21. In accordance with section 2(4), for the purpose of trigger event B, a member will only become subject to a recall poll if the Senedd resolves to submit the member to a recall poll following a report from the Committee recommending it. Subsection (2) provides that the Committee must have regard to the recall guidance before recommending a member is made subject to a recall poll, and section 5(1) provides that the Committee cannot recommend that a member is made subject to a recall poll unless recall guidance has been issued under this section. This means that until recall guidance has been issued in accordance with section 5, trigger event B cannot occur (but see also section 14).

22. Mae is-adran (5) yn galluogi'r Pwyllgor i ddisodli'r canllawiau adalw, ac mae is-adran (11) yn darparu bod y canllawiau yn cael effaith hyd nes y cânt eu disodli. Mae is-adrannau (6) a (7) yn cynnwys gofynion mewn perthynas ag unrhyw ganllawiau sy'n disodli canllawiau sydd wedi eu dyroddi. Mae'r gofynion ymgynghori yn is-adran (9) hefyd yn gymwys. Ar ôl iddynt gael eu dyroddi, ni ellir ond disodli canllawiau ac nid eu dirymu, sy'n sicrhau na ellir "diffodd" digwyddiad sbardun B heb i'r Senedd wneud deddfwriaeth sylfaenol bellach.

Adran 6 – Dyletswydd y Llywydd i bennu dyddiad ar gyfer pôl adalw a rhoi hysbysiad o ddigwyddiad sbardun

23. Mae adran 6 yn nodi'r gofynion ar y Llywydd unwaith y mae'r Llywydd wedi dod yn ymwybodol bod digwyddiad sbardun wedi digwydd. Mae is-adran (1) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd bennu dyddiad ar gyfer pôl adalw cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dod yn ymwybodol bod digwyddiad sbardun wedi digwydd mewn perthynas ag aelod a hysbysu'r swyddog canlyniadau etholaethol ar gyfer yr etholaeth berthnasol am y ffaith honno. Rhaid i'r dyddiad y mae'r Llywydd yn ei bennu ar gyfer y pôl fod yn unol ag is-adran (4) a rhaid i'r hysbysiad i'r swyddog canlyniadau etholaethol fod yn unol ag is-adran (5).

24. Mae is-adran (2) yn nodi'r amgylchiadau pan nad yw'r ddyletswydd i bennu dyddiad ar gyfer y pôl adalw yn gymwys: pe bai'n ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd bennu dyddiad o fewn 6 mis i etholiad cyffredinol cyffredin nesaf y Senedd sydd wedi ei drefnu; ar ôl etholiad o'r fath; os yw aelod eisoes yn destun pôl adalw; neu os yw sedd aelod eisoes wedi dod yn wag. At ddiben is-adran 2(c) mae is-adran (3) yn diffinio'r term "yn destun pôl adalw". Mae'r ddarpariaeth hon yn sicrhau na all aelod ddod yn destun pôl adalw pan fydd eisoes yn destun pôl adalw.

Adran 7 – Hysbysiad cyhoeddus o bôl adalw

25. Mae adran 7 yn nodi'r gofynion a osodir ar swyddog canlyniadau etholaethol ar ôl cael hysbysiad o dan adran 6 bod dyddiad ar gyfer pôl adalw mewn perthynas ag aelod o'r etholaeth honno wedi ei bennu. Mae is-adran (1) yn ei gwneud yn ofynnol i swyddog canlyniadau etholaethol sydd wedi cael hysbysiad o dan adran 6 roi hysbysiad cyhoeddus o bôl adalw yn unol â rheoliadau a wneir o dan adran 11. Mae is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i'r swyddog canlyniadau etholaethol anfon hysbysiad o'r pôl adalw at unrhyw ddisgrifiadau o bersonau a bennir yn is-adran (2)(a) a (b) sy'n cynnwys personau sydd i'w pennu mewn rheoliadau o dan adran 11. Mae is-adran (3) yn ei gwneud yn ofynnol i'r rheoliadau gynnwys gwybodaeth am y digwyddiad sbardun sydd wedi digwydd mewn perthynas â'r aelod.

Adran 8 – Terfynu pôl adalw yn gynnar

26. Mae adran 8 yn pennu'r amgylchiadau a fydd yn cael yr effaith o ddod â phroses y pôl adalw i ben yn gynnar h.y. cyn bod pôl wedi ei gynnal a bod hysbysiad o'r canlyniad wedi ei roi, ac yn eu henwi'n ddigwyddiadau terfynu cynnar A, B ac C. Mae is-adran (1) yn darparu mai dim ond ar ôl i hysbysiad y Llywydd o dan adran 6(1) gael ei roi a chyn i'r hysbysiad o ganlyniad y pôl adalw o dan adran 12(2)(d) gael ei roi y gall digwyddiadau terfynu cynnar ddigwydd.

22. Subsection (5) enables the Committee to replace the recall guidance, whilst subsection (11) provides that the guidance has effect until it is replaced. Subsections (6) and (7) contain requirements in relation to any replacement guidance. The consultation requirements in subsection (9) also apply. Once issued, guidance can only be replaced and not revoked which ensures that trigger event B cannot be "switched off" without the Senedd making further primary legislation.

Section 6 – Presiding Officer's duty to fix date for recall poll and give notice of trigger event

23. Section 6 sets out the requirements on the Presiding Officer once the Presiding Officer has become aware a trigger event has occurred. Subsection (1) requires the Presiding Officer to fix a date for a recall poll as soon as reasonably practicable after becoming aware that a trigger event has occurred in relation to a member and notify the constituency returning officer for the relevant constituency of that fact. The date the Presiding Officer fixes for the poll must be in accordance with subsection (4) and the notice to the constituency returning officer must be in accordance with subsection (5).

24. Subsection (2) sets out the circumstances in which the duty to fix a date for the recall poll does not apply: if it would require the Presiding Officer to fix a date within 6 months of the next scheduled ordinary general election of the Senedd; after such an election; if a member is already subject to a recall poll; or if a member's seat has already been vacated. For the purpose of subsection 2(c) subsection (3) defines the term "subject to a recall poll". This provision ensures a member cannot become subject to a recall poll when already subject to a recall poll.

Section 7 – Public notice of recall poll

25. Section 7 sets out the requirements placed on a constituency returning officer after receiving notice under section 6 that a date for a recall poll in relation to a member of that constituency has been fixed. Subsection (1) requires a constituency returning officer who has received a notice under section 6 to give public notice of a recall poll in accordance with regulations made under section 11. Subsection (2) requires the constituency returning officer to send a notice of the recall poll to such descriptions of persons specified in subsection (2)(a) and (b) which includes persons to be specified in regulations under section 11. Subsection (3) requires the regulations to include information about the trigger event that has occurred in relation to the member.

Section 8 – Early termination of a recall poll

26. Section 8 specifies the circumstances which will have the effect of bringing the recall poll process to an end early i.e. before a poll has taken place and notice of the outcome has been given and names them early termination events A, B and C. Subsection (1) provides that early termination events can only occur after the Presiding Officer's notice under section 6(1) is given and before the notice of the outcome of the recall poll is given under section 12(2)(d).

27. Y digwyddiadau terfynu cynnar yw:
    - Digwyddiad terfynu cynnar A – bod y Llywydd wedi cynnig dyddiad ar gyfer cynnal etholiad cyffredinol eithriadol yn unol ag adran 5(1) o Ddeddf 2006.
    - Digwyddiad terfynu cynnar B – mae sedd yr aelod sy'n destun yr adalw yn dod yn wag felly nid oes unrhyw aelod i'w adalw, am fod yr aelod yn ymddiswyddo er enghraifft.
    - Digwyddiad terfynu cynnar C – pan fo digwyddiad sbardun A wedi digwydd, mae'r ddedfryd neu'r euogfarn sy'n arwain at ddigwyddiad sbardun A yn digwydd yn cael ei gwrthdroi ar apêl (o fewn ystyr adran 4(7)).

28. Pan fo unrhyw un o'r digwyddiadau terfynu cynnar yn digwydd, mae is-adran (5) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd hysbysu'r swyddog canlyniadau etholaethol perthnasol fod yr adran hon yn gymwys a phennu pa un o'r digwyddiadau terfynu cynnar sydd wedi digwydd. Pan geir hysbysiad o'r fath ni chaiff y swyddog canlyniadau etholaethol gymryd unrhyw gamau pellach mewn perthynas â'r broses adalw ar ôl cael hysbysiad y Llywydd o dan is-adran (5) ac eithrio'r camau o dan is-adran (7) ac unrhyw gam sy'n ofynnol neu a ganiateir o dan reoliadau a wneir o dan adran 11. Mae is-adran (7) yn ei gwneud yn ofynnol i'r swyddog canlyniadau etholaethol gymryd yr holl gamau angenrheidiol i derfynu proses y pôl adalw a rhoi hysbysiad cyhoeddus bod y broses honno wedi ei therfynu yn unol ag unrhyw reoliadau a wneir o dan adran 11. Mae is-adran (8) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd osod yr hysbysiad a roddir o dan is-adran (5) gerbron y Senedd oni bai bod y Senedd wedi ei diddymu yn achos digwyddiad terfynu cynnar A.

Adran 9 – Hawlogaeth i bleidleisio mewn pôl adalw

29. Mae adran 9 yn darparu mai'r personau a chanddynt hawlogaeth i bleidleisio mewn pôl adalw yw'r rhai, ar ddiwrnod y pôl, y byddai ganddynt hawlogaeth i bleidleisio fel etholwyr mewn etholiad cyffredinol i'r Senedd ac sydd wedi eu cofrestru yn y gofrestr o etholwyr llywodraeth leol mewn cyfeiriad o fewn etholaeth Senedd yr aelod sy'n destun y pôl adalw.

Adran 10 – Polau adalw i'w rhedeg drwy bleidlais gudd

30. Mae adran 10 yn ei gwneud yn ofynnol i bôl adalw gael ei redeg drwy bleidlais gudd ac mae'n pennu geiriad y cwestiwn a'r ymatebion sydd i'w cynnwys ar y papur pleidleisio.

Adran 11 – Rheoliadau ynghylch polau adalw

31. Mae adran 11 yn bŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth ynghylch rhedeg polau adalw, cwestiynu pôl adalw a darpariaeth bellach ynghylch hysbysiadau neu ddogfennau eraill, drwy reoliadau. Mae is-adran (2) yn nodi y caiff y rheoliadau gynnwys darpariaeth:
    - ynghylch cofrestru etholwyr,
    - ynghylch gosod terfynau ar dreuliau ymgyrchu a rhoddion mewn pôl adalw,
    - ar gyfer cyfuno polau.

32. Mae is-adran (3) yn nodi'r math o ddarpariaeth y caniateir ei wneud o dan is-adran (1) gan gynnwys pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth yn ymwneud â chymhwyso ac addasu cyfraith etholiadol a chreu troseddu.

27. The early termination events are:
    - Early termination event A – that the Presiding Officer has proposed a date for the holding of an extraordinary general election in accordance with section 5(1) of the 2006 Act.
    - Early termination event B – the seat of the member subject to recall is vacated so there is no member to recall, for example because the member resigns.
    - Early termination event C – where trigger event A has occurred, the sentence or conviction leading to trigger event A occurring is overturned on appeal (within the meaning of section 4(7)).

28. Where any of the early termination events occur, subsection (5) requires the Presiding Officer to notify the relevant constituency returning officer that this section applies and to specify which of the early termination events has occurred. Where such a notice is received the constituency returning officer must take no further action in relation to the recall process after receiving the Presiding Officer's notice under subsection (5) except the actions under subsection (7) and any action required or permitted under regulations made under section 11. Subsection (7) requires the constituency returning officer to take all necessary steps to terminate the recall poll process and give public notice of the termination of that process in accordance with any regulations made under section 11. Subsection (8) requires the Presiding Officer to lay the notice given under subsection (5) before the Senedd unless the Senedd has been dissolved in the case of early termination event A.

Section 9 – Entitlement to vote in a recall poll

29. Section 9 provides that persons entitled to vote in a recall poll are those who on the day of the poll would be entitled to vote as electors at a general election to the Senedd and are registered in the register of local government electors at an address within the Senedd constituency of the member who is subject to the recall poll.

Section 10 – Recall polls to be conducted by ballot

30. Section 10 requires a recall poll to be conducted by ballot and specifies the wording of the question and responses to be included on the ballot paper.

Section 11 – Regulations about recall polls

31. Section 11 is a power for the Welsh Ministers to make provision about the conduct of recall polls, the questioning of a recall poll and further provision about notices or other documents, by regulations. Subsection (2) sets out that the regulations may include provision:
    - about the registration of electors,
    - about the limitation of recall poll campaign expenses and donations,
    - for the combination of polls.

32. Subsection (3) identifies the type of provision that may be made under subsection (1) including power for the Welsh Ministers to make provision relating to the application and modification of electoral law and to create criminal offences.

33. Mae is-adran (4)(a) yn nodi na chaiff rheoliadau o dan adran 11 gynnwys darpariaeth y byddai cydsyniad yr Ysgrifennydd Gwladol (h.y. "y Gweinidog priodol") yn ofynnol ar ei chyfer o dan unrhyw un o baragraffau 8(1)(a) neu (c), 10 neu 11 o Atodlen 7B i Ddeddf 2006 pe bai'r ddarpariaeth wedi ei chynnwys mewn Deddf gan Senedd Cymru, oni bai bod darpariaeth o'r fath mewn rheoliadau o dan yr adran hon mewn cysylltiad â pherson a bennir yn is-adran (5).

34. Mae is-adran (4)(b) hefyd yn darparu na chaiff rheoliadau o dan adran 11 gynnwys darpariaethau a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol ymgynghori â'r Gweinidog priodol o dan baragraff 11(2) o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 pe bai'r ddarpariaeth wedi ei chynnwys mewn Deddf gan Senedd Cymru, oni bai bod darpariaeth o'r fath mewn rheoliadau o dan yr adran hon mewn cysylltiad â'r rhestr o bersonau a bennir yn is-adran (5).

35. Mae'r pŵer i wneud rheoliadau yn adran 11 yn ddarostyngedig i ofynion ymgynghori a chydsyniad sy'n gysylltiedig â'r Comisiwn Etholiadol. Mae is-adran (6) yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r Comisiwn Etholiadol cyn gwneud rheoliadau o dan is-adran (1). Mae is-adran (7) yn darparu bod rhaid i Weinidogion Cymru gael cydsyniad y Comisiwn Etholiadol pan fyddant yn gwneud darpariaeth mewn rheoliadau ynghylch yr hyn sydd i'w drin a'r hyn nad yw i'w drin fel treuliau neu roddion ymgyrchu mewn ymgyrch pôl adalw neu pan fyddant yn gosod y terfynau sy'n gymwys i dreuliau neu roddion ymgyrchu mewn pôl adalw oni bai bod is-adran (8) yn gymwys.

36. Mae is-adran (10) yn darparu bod y rheoliadau yn is-adran (1) yn ddarostyngedig i weithdrefn gymeradwyo'r Senedd.

Adran 12 – Canlyniad pôl adalw

37. Mae adran 12 yn nodi'r camau y mae rhaid eu cymryd ar ôl i'r pleidleisio mewn pôl adalw ddod i ben ond nid yw'n gymwys os yw unrhyw un o'r digwyddiadau terfynu cynnar wedi digwydd a bod hysbysiad i'r perwyl hwnnw wedi ei roi. Mae is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i'r swyddog canlyniadau etholaethol gymryd camau amrywiol mewn perthynas â chanlyniad y pôl, yn unol â rheoliadau o dan adran 11. Rhaid i'r swyddog canlyniadau etholaethol bennu canlyniad y pôl drwy gyfeirio at gyfrif y pleidleisiau. Yna rhaid cyhoeddi'r canlyniad yn gyhoeddus, ac wedi hynny ddatgan y canlyniad yn unol ag is-adran (3)(a) a (b) h.y. y bydd yr aelod naill ai'n cael ei ddiswyddo neu'n cael ei gadw fel aelod. Rhaid i'r swyddog canlyniadau etholaethol hefyd hysbysu'r Llywydd yn ysgrifenedig am ganlyniad y pôl adalw a'r datganiad.

38. Mae is-adran (3) yn darparu bod aelod wedi ei ddiswyddo os bwriwyd y mwyafrif o'r pleidleisiau o blaid yr ateb cyntaf ar y papur pleidleisio a nodir yn adran 10(4) a bod aelod yn cael ei gadw os bwriwyd y mwyafrif o'r pleidleisiau o blaid yr ail ateb ar y papur pleidleisio a nodir yn adran 10(5) neu os bwriwyd nifer cyfartal o bleidleisiau o blaid y naill ateb a'r llall ar y papur pleidleisio. Mae is-adran (4) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd osod unrhyw hysbysiad a geir oddi wrth y swyddog canlyniadau etholaethol sy'n cynnwys manylion am ganlyniad y pôl adalw gerbron y Senedd.

33. Subsection (4)(a) sets out that regulations under section 11 may not include provision that would require the consent of the Secretary of State (i.e. "the appropriate Minister") under any of paragraphs 8(1)(a) or (c), 10 or 11 of Schedule 7B to the 2006 Act if the provision were included in an Act of Senedd Cymru, unless such provision in regulations under this section is in respect of a person specified in subsection (5).

34. Subsection (4)(b)also provides that regulations under section 11 may not include provisions that would require consultation with the appropriate Minister under paragraph 11(2) of Schedule 7B to the Government of Wales Act 2006 if the provision were included in an Act of Senedd Cymru, unless such provision in regulations under this section is in respect of to the list of persons specified in subsection (5).

35. The power to make regulations in section 11 is subject to consultation and consent requirements associated with the Electoral Commission. Subsection (6) requires the Welsh Ministers to consult with the Electoral Commission before making regulations under subsection (1). Subsection (7) provides that the Welsh Ministers must obtain the consent of the Electoral Commission when making provision in regulations about what is and what is not to be treated as recall poll campaign expenses or donations or when setting the limits applying to recall poll campaign expenses or donations unless subsection (8) applies.

36. Subsection (10) provides that the regulations in subsection (1) are subject to the Senedd approval procedure.

Section 12 – Outcome of a recall poll

37. Section 12 sets out the steps that must be taken after the end of voting in a recall poll but does not apply if any of the early termination events have occurred and notice to that effect has been given. Subsection (2) requires the constituency returning officer to take various steps in relation to the outcome of the poll, in accordance with regulations under section 11. The constituency returning officer must determine the result of the poll by reference to the counting of the votes. The result must then be publicly announced, followed by a declaration of the outcome in accordance with subsection (3)(a) and (b) i.e. that the member will either be removed or retained as a member. The constituency returning officer must also notify the Presiding Officer in writing of the result of the recall poll and the declaration.

38. Subsection (3) provides that a member is removed if the majority of votes were cast in favour of the first answer on the ballot paper set out in section 10(4) and a member is retained if the majority of the votes were cast in favour of the second answer on the ballot paper set out in section 10(5) or an equal number of votes were cast in favour of each of the answers on the ballot paper. Subsection (4) requires the Presiding Officer to lay any notice received from the constituency returning officer containing details of the outcome of the recall poll before the Senedd.

Adran 13 – Effaith datganiad bod Aelod o'r Senedd wedi ei ddiswyddo

39. Mae adran 13 yn darparu bod sedd yr aelod yn dod yn wag unwaith y mae'r swyddog canlyniadau etholaethol yn gwneud datganiad o dan adran 12(2)(c)(i) fod yr aelod sy'n ddarostyngedig i'r pôl adalw i'w ddiswyddo. O dan is-adran 13(4), nid yw'r sedd wag yn effeithio ar ddilysrwydd trafodion y Senedd cyn i'r Llywydd gael ei hysbysu amdani o dan baragraff 12(2)(d). Caiff y sedd wag ei llenwi yn unol ag adran 11 o Ddeddf 2006. Mae adran 11 yn darparu, o dan y system gyfrannol rhestr gaeedig, os bydd sedd a ddelir gan aelod a gafodd ei ddychwelyd o restr plaid yn dod yn wag, bod y sedd wag i'w llenwi gan y person â'r safle uchaf ar y rhestr sy'n bodloni'r 'amodau' perthnasol yn adran 11 ac nad yw eisoes wedi ei ddychwelyd. Os nad oes ymgeiswyr yn weddill ar restr y blaid sy'n gymwys ar yr adeg honno i lenwi'r sedd wag, neu os cafodd yr aelod y mae ei sedd wedi dod yn wag ei ddychwelyd fel ymgeisydd unigol, bydd y sedd yn aros yn wag hyd yr etholiad cyffredinol nesaf.

Adran 14 – Nid effeithir ar ddilysrwydd pôl adalw gan annilysrwydd yn nhrafodion y Senedd

40. Mae adran 14 yn darparu nad effeithir ar ddilysrwydd pôl adalw gan unrhyw ddiffyg yn nhrafodion y Senedd sy'n arwain at ddigwyddiad sbardun B yn digwydd, ac nad effeithir ar ddilysrwydd y pôl adalw ychwaith gan unrhyw ddiffyg mewn trafodion sy'n gysylltiedig â dyroddi canllawiau adalw.

Adran 15 – Swyddogaethau swyddogion canlyniadau etholaethol

41. Mae adran 15 yn nodi swyddogaethau'r swyddog canlyniadau etholaethol mewn perthynas â'r pôl adalw. "Swyddog canlyniadau etholaethol" yw'r person a ddynodir yn swyddog canlyniadau ar gyfer yr etholaeth yn unol â gorchymyn o dan adran 13 o Ddeddf 2006.

Adran 16 – Dehongli Rhan 1

42. Mae adran 16 yn diffinio geiriau a thermau penodol a ddefnyddir yn Rhan 1 o'r Ddeddf.

Adran 17 – Darpariaeth ganlyniadol sy'n ymwneud â Rhan 1

43. Mae adran 17 yn cyflwyno Rhan 1 o'r Atodlen sy'n gwneud darpariaeth ganlyniadol sy'n ymwneud â Rhan 1 o'r Bil. Yn benodol, mae'r diwygiadau canlyniadol i Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 yn sicrhau bod dyletswyddau presennol y Swyddog Cofrestru mewn perthynas â chyhoeddi'r cofrestrau etholiadol yn gymwys, pan fo hynny'n briodol, i bolau adalw. Mae'r diwygiadau canlyniadol i Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000 yn sicrhau, pan fo hynny'n briodol, fod swyddogaethau goruchwylio'r Comisiwn Etholiadol yn gymwys i bolau adalw.

RHAN 2 – SAFONAU YMDDYGIAD AELODAU O'R SENEDD

Adran 18 – Pwyllgor Safonau Ymddygiad

44. Mae adran 18 yn diwygio adran 28 o Ddeddf 2006. Effaith y diwygiadau hynny yw galluogi'r Senedd i benodi unigolion nad ydynt yn Aelodau o'r Senedd i eistedd ar y Pwyllgor Safonau Ymddygiad ac unrhyw is-bwyllgor o'r Pwyllgor hwnnw. Gelwir yr unigolion hynny yn aelodau lleyg. Mae'r adran hon hefyd yn dileu'r gofyniad mai'r Pwyllgor yn unig a gaiff benodi is-bwyllgor o bwyllgor Senedd. Effaith hyn yw y caiff y Rheolau Sefydlog ddarparu i is-bwyllgor gael ei benodi gan y Pwyllgor neu drwy ryw ffordd arall. Mae adran 18 hefyd yn mewnosod adrannau newydd 30A a 30B yn Neddf 2006.

Section 13 – Effect of declaration that a Member of the Senedd is removed

39. Section 13 provides that the member's seat becomes vacant once the constituency returning officer makes a declaration under section 12(2)(c)(i) that the member subject to the recall poll is to be removed. Under subsection 13(4), the validity of Senedd proceedings is not affected by the vacancy before the Presiding Officer is notified of it under paragraph 12(2)(d). The vacancy will be filled in accordance with section 11 of the 2006 Act. Section 11 provides that under the closed list proportional system, if a seat held by a member who was returned from a party list becomes vacant, the vacancy is to be filled by the highest-placed person on the list who meets the relevant 'conditions' in section 11 and who has not already been returned. If there are no candidates remaining on the party's list who are eligible at the time to fill the vacancy, or if the member whose seat has become vacant was returned as an individual candidate, the seat will remain vacant until the next general election.

Section 14 – Validity of recall poll not affected by invalidity in Senedd proceedings

40. Section 14 provides that the validity of a recall poll is not affected by any defect in Senedd proceedings leading to the occurrence of trigger event B, nor is the validity of the recall poll affected by any defect in proceedings connected with the issuing of recall guidance.

Section 15 – Functions of constituency returning officers

41. Section 15 sets out the functions of the constituency returning officer in relation to the recall poll. A "constituency returning officer" is the person designated as the returning officer for the constituency in accordance with an order under section 13 of the 2006 Act.

Section 16 – Interpretation of Part 1

42. Section 16 defines certain words and terms used in Part 1 of the Act.

Section 17 – Consequential provision relating to Part 1

43. Section 17 introduces Part 1 of the Schedule which makes consequential provision relating to Part 1 of the Bill. In particular, the consequential amendments to the Representation of the People Act 1983 ensure that the Registration Officer's existing duties in relation to the publication of the electoral registers apply, where appropriate, to recall polls. The consequential amendments to the Political Parties, Elections and Referendums Act 2000 ensure that where appropriate, the oversight functions of the Electoral Commission apply to recall polls.

PART 2 – STANDARDS OF CONDUCT OF MEMBERS OF THE SENEDD

Section 18 – Standards of Conduct Committee

44. Section 18 amends section 28 of the 2006 Act. The effect of those amendments is to enable the Senedd to appoint individuals who are not Members of the Senedd to sit on the Standards of Conduct Committee and any sub-committee of that Committee. Those individuals will be known as lay members. This section also removes the requirement that it is for the Committee only to appoint a sub-committee of a Senedd committee. The effect of this is that Standing Orders may provide for a sub-committee to be appointed by the Committee or by some other means. Section 18 also inserts new sections 30A and 30B into the 2006 Act.

Adran 30A – Pwyllgor Safonau Ymddygiad

45. Mae adran newydd 30A yn ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd fod â phwyllgor sy'n ymwneud â safonau ymddygiad Aelodau o'r Senedd ("aelodau") fel un o'i phwyllgorau. Mae'r adran hon yn darparu bod y Pwyllgor i'w alw y Pwyllgor Safonau Ymddygiad ond hefyd yn darparu y gall y pwyllgor gael ei alw wrth enw arall y mae'r Senedd yn ei ddewis. Mae is-adran (2) yn pennu bod rhaid i'r Pwyllgor fod â swyddogaethau sy'n ymwneud â safonau ymddygiad aelodau fel y'u pennir yn y Rheolau Sefydlog a hefyd yn darparu y caiff y Pwyllgor fod â swyddogaethau eraill os yw'r Rheolau Sefydlog yn darparu ar gyfer hynny.

46. Mae is-adran (3) yn darparu bod nifer aelodau'r Pwyllgor i'w nodi yn y Rheolau Sefydlog, gan alluogi'r Senedd i benderfynu ar union nifer aelodau'r Pwyllgor hwnnw.

47. Mae is-adran (4) yn darparu bod rhaid i'r Rheolau Sefydlog ei gwneud yn ofynnol bod o leiaf un aelod o'r Pwyllgor yn aelod lleyg (er bod adran 18(4) o'r Bill yn darparu nad yw hyn yn orfodol hyd 7 Tachwedd 2027). Mae hyn hefyd yn ddarostyngedig i'r ddarpariaeth yn adran newydd 30B(1) sy'n datgan na chaiff nifer yr aelodau lleyg fod yn fwy na nifer aelodau'r Pwyllgor sy'n Aelodau o'r Senedd. Diffinnir aelod lleyg yn is-adran (5), at ddiben yr adran hon, fel aelod nad yw'n Aelod o'r Senedd etholedig.

48. Mae is-adrannau (6) i (10) yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch y ddarpariaeth y caiff ac y mae rhaid i'r Rheolau Sefydlog ei chynnwys o ran llywodraethiant y Pwyllgor a'i aelodau lleyg.

49. Yn benodol, mae is-adran (6) yn darparu y caiff Rheolau Sefydlog y Senedd wneud darpariaeth:
    a. sy'n gwahardd aelodau lleyg o drafodion y Pwyllgor, neu is-bwyllgor o'r Pwyllgor hwnnw (mater i'r Senedd yw penderfynu ar yr amgylchiadau pan ddylai hynny ddigwydd);
    b. ar gyfer aelodaeth unrhyw is-bwyllgor(au) o'r Pwyllgor (a gaiff gynnwys aelodau nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor);
    c. i aelodau o unrhyw is-bwyllgor gael eu penodi heblaw gan y Pwyllgor ei hun, sy'n caniatáu proses wahanol ar gyfer penodi aelodau ac i'r Rheolau Sefydlog nodi'r broses honno;
    d. sy'n caniatáu i unrhyw is-bwyllgor a sefydlir at ddibenion cynnal adolygiadau o drafodion y Pwyllgor neu is-bwyllgor, neu apelau yn erbyn trafodion o'r fath, sy'n ymwneud ag ymddygiad Aelodau o'r Senedd, gynnwys un neu ragor o aelodau lleyg yn unig (sy'n galluogi'r Senedd i sefydlu trefn apelio ar gyfer apelau yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor mewn perthynas â thrafodion ynghylch ymddygiad Aelod o'r Senedd).

Section 30A – Standards of Conduct Committee

45. New section 30A requires that the Senedd must have as one of its committees a committee which has functions relating to the standards of conduct of Members of the Senedd ("Members"). This section provides the Committee is to be known as the Standards of Conduct Committee but also provides the committee can be known by another name that the Senedd chooses. Subsection (2) specifies the Committee must have functions relating to the standards of conduct of members as specified in standing orders and also provides that the Committee may have other functions if the Standing Orders so provide.

46. Subsection (3) provides that the number of members of the Committee is to be set out in the Standing Orders, enabling the Senedd to decide upon the exact number of members of that Committee.

47. Subsection (4) provides that the Standing Orders must require there to be at least one lay member of the Committee (although section 18(4) of the Bill provides that this is not mandatory until 7 November 2027). This is also subject to the provision in new section 30B(1) which states that the number of lay members may not exceed the number of members of the Committee who are Members of the Senedd. A lay member is defined at subsection (5), for the purpose of this section, as a member who is not an elected Member of the Senedd.

48. Subsections (6) to (10) make further provision about the provision Standing Orders may and must include as regards the governance of the Committee and its lay members.

49. In particular, subsection (6) provides that the Senedd's Standing Orders may make provision:
    a. excluding lay members from proceedings of the Committee, or of a sub-committee of that Committee (it is for the Senedd to decide the circumstances in which that should happen);
    b. for the membership of any sub-committee(s) of the Committee (which may include members who are not members of the Committee);
    c. for members of any sub-committee to be appointed other than by the Committee itself, which allows for a different process for appointment of members and for the Standing Orders to set out that process;
    d. allowing any sub-committee which is set up for the purposes of carrying out reviews of, or appeals against, Committee or sub-committee proceedings relating to the conduct of Members of the Senedd to be made up entirely of one or more lay members (which enables the Senedd to establish an appeals mechanism for appeals against the decision of the Committee in relation to proceedings about the conduct of a Member of the Senedd).

50. Mae is-adran (7) yn nodi darpariaethau y mae rhaid i'r Rheolau Sefydlog eu gwneud mewn perthynas â hawliau cyfranogiad a phleidleisio aelodau lleyg mewn trafodion sy'n ymwneud ag ymddygiad aelodau (er bod hyn yn ddarostyngedig i'r ddarpariaeth yn adran 18(4) nad yw darpariaeth o'r fath yn orfodol tan 7 Tachwedd 2027 neu hyd nes y gwneir darpariaeth yn y Rheolau Sefydlog ynghylch cynnwys aelodau lleyg ar y Pwyllgor, pa un bynnag sydd gynharaf). Rhaid caniatáu i aelodau lleyg gael yr un hawliau cyfranogi a phleidleisio ag Aelodau o'r Senedd pan fo trafodion y pwyllgor yn ymwneud ag ymddygiad Aelod o'r Senedd a rhaid i'r Rheolau Sefydlog bennu nifer yr aelodau lleyg a'r aelodau eraill sy'n ofynnol er mwyn i'r trafodion hynny ffurfio cworwm. Mae is-adran (8) yn darparu, ar gyfer trafodion eraill gan y pwyllgor hwnnw, mai mater i ddisgresiwn y Senedd, i'w nodi yn y Rheolau Sefydlog, yw a ddylai aelodau lleyg gael hawliau cyfranogi a phleidleisio ynghyd â phennu nifer yr aelodau lleyg a'r aelodau eraill sy'n ofynnol er mwyn i'r trafodion hynny ffurfio cworwm. Mae is-adran (9) yn gosod cyfyngiad ar ddisgresiwn y Senedd drwy bennu na chaniateir i aelodau lleyg gyfranogi na phleidleisio mewn trafodion sy'n ymwneud â chraffu ar ddeddfwriaeth.

51. Os yw'r Rheolau Sefydlog yn darparu bod is-bwyllgor o'r Pwyllgor wedi ei sefydlu sy'n cynnwys aelodau lleyg yn unig at ddibenion cynnal adolygiadau o drafodion sy'n ymwneud ag ymddygiad Aelodau o'r Senedd fel y'i caniateir gan is-adran (6)(c), neu apelau yn erbyn trafodion o'r fath, mae is-adran (10) yn datgymhwyso is-adran (7) oherwydd yn y sefyllfa honno ni fyddai unrhyw Aelodau o'r Senedd ar yr is-bwyllgor hwnnw ac felly ni fyddai gofyniad am gydraddoldeb o ran hawliau pleidleisio a chyfranogi.

Adran 30B – Aelodau Lleyg o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad etc.

52. Mae adran newydd 30B yn gwneud darpariaeth ynghylch penodi aelodau lleyg gan gynnwys sut y maent i gael eu recriwtio, eu penodi, ac yn peidio â dal swydd. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth ar gyfer terfynu penodiad aelod lleyg yn awtomatig o dan amgylchiadau penodol.

53. Fel y nodir yn adran newydd 30A(3) a (4), mater i'r Senedd ei bennu yn y Rheolau Sefydlog yw nifer yr aelodau a fydd gan y Pwyllgor, gan gynnwys nifer yr aelodau lleyg, yn ddarostyngedig i isafswm o un. Cyfyngir ar y disgresiwn hwn gan adran 30B(1) sy'n darparu na chaiff y Rheolau Sefydlog ganiatáu penodi mwy o aelodau lleyg nag o Aelodau o'r Senedd etholedig i'r Pwyllgor hwnnw.

54. Mae is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol penodi aelodau lleyg drwy benderfyniad gan y Senedd ac mae is-adran (3) yn ei gwneud yn ofynnol mai dim ond â chytundeb y Llywydd, ac unwaith y bydd unrhyw gamau gweithdrefnol sy'n ofynnol gan y Rheolau Sefydlog wedi eu cwblhau, y gellir cyflwyno'r cynnig ar gyfer penderfyniad o'r fath. Mae is-adran (4) yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw aelod lleyg sy'n cael ei gynnig ar gyfer ei benodi gan benderfyniad yn is-adran (3) fod wedi ei ddewis ar sail teilyngdod yn seiliedig ar broses o gystadleuaeth deg ac agored. Mater i'r Senedd fydd penderfynu ar fanylion y broses recriwtio.

50. Subsection (7) sets out provisions that Standing Orders must make in relation to the participation and voting rights of lay members in proceedings concerning the conduct of members (although this is subject to the provision in section 18(4) that such provision is not mandatory until 7 November 2027 or provision is made in Standing Orders about the inclusion of lay members on the Committee, whichever is the sooner). Lay members must be permitted to have the same participation and voting rights as Members of the Senedd where the proceedings of the committee relate to the conduct of a Member of the Senedd and Standing Orders must specify the number of lay members and other members required for those proceedings to be quorate. Subsection (8) provides that for other proceedings of that committee, it is at the discretion of the Senedd, to be set out in Standing Orders, as to whether lay members should have participation and voting rights and to specify the number of lay members and other members required for such proceedings to be quorate. Subsection (9) places a restriction on the Senedd's discretion by specifying that lay members are not to be permitted to participate or vote in proceedings that relate to the scrutiny of legislation.

51. If the Standing Orders provide that a sub-committee of the Committee is established which is made up entirely of lay members for the purposes of carrying out reviews of or appeals against proceedings relating to the conduct of Members of the Senedd as permitted by subsection (6)(c), subsection (10) disapplies subsection (7) because in that situation there would not be any Members of the Senedd on that sub-committee and therefore no requirement for parity of voting and participation rights.

Section 30B – Lay Members of the Standards of Conduct Committee etc.

52. New section 30B makes provision about the appointment of lay members including how they are to be recruited, appointed, and cease to hold office. This includes provision for automatic termination of appointment of a lay member in certain circumstances.

53. As set out in new section 30A(3) and (4) it is for the Senedd to determine in Standing Orders the number of members the Committee is to have, including the number of lay members, subject to a minimum of one. This discretion is restricted by section 30B(1) which provides that Standing Orders may not allow for there to be more lay members than elected Members of the Senedd appointed to that Committee.

54. Subsection (2) requires that lay members must be appointed by way of a resolution of the Senedd and subsection (3) requires that the motion for such a resolution can only be tabled with the agreement of the Presiding Officer, and once any procedural steps required by Standing Orders have been completed. Subsection (4) requires that any lay member who is put forward for appointment by a resolution at subsection (3) for appointment must have been selected on merit based on a process of fair and open competition. It will be for the Senedd to determine the detail of the recruitment process.

55. Mae is-adran (5) yn darparu y bydd y cyfnod swydd ar gyfer aelod lleyg yn gyfnod penodol o ddim mwy na chwe blynedd ac y caiff y cyfnod hwn ddod i ben ar ôl diddymu'r Senedd. Mae hynny'n golygu y gall penodiad aelod lleyg barhau er gwaethaf y ffaith bod y Senedd wedi ei diddymu a bod Senedd newydd yn cael ei ffurfio. Mater i'r Senedd yw pennu telerau ac amodau penodi eraill a chaniateir eu nodi yn y Rheolau Sefydlog. Mae is-adran (10) yn darparu y caiff unigolyn ddal swydd fel aelod lleyg am uchafswm o ddau dymor ac nad oes angen i'r tymhorau hynny fod yn rhai olynol.

56. Mae is-adran (6) yn darparu, os yw'r Senedd yn gwneud darpariaeth yn y Rheolau Sefydlog i sefydlu is-bwyllgor adolygu neu apelio fel y'i disgrifir yn adran 30A(6)(c), fod rhaid i'r "pwll" o aelodau lleyg a benodir o dan adran 30B(2) gynnwys person sy'n meddu ar gymhwyster cyfreithiol. Mae is-adran (7) yn egluro bod person yn meddu ar gymhwyster cyfreithiol at ddibenion is-adran (6) os oes ganddo gymhwyster cyffredinol o fewn yr ystyr a roddir i "general qualification" yn adran 71(3)(c) o Ddeddf Llysoedd a Gwasanaethau Cyfreithiol 1990 (p. 41).

57. Mae is-adran (8) yn nodi y bydd person wedi ei anghymhwyso rhag cael ei benodi i fod yn aelod lleyg os yw'n dal unrhyw un neu ragor o'r swyddi a bennir yn is-adran (9), neu os yw erioed wedi dal swydd a bennir ym mharagraffau (a) i (h) o is-adran (9).

58. Mae is-adran (11) yn darparu ar gyfer yr amgylchiadau pan fo person yn peidio, yn awtomatig, â dal swydd fel aelod lleyg, gan gynnwys darpariaeth benodol na all person barhau i fod yn aelod lleyg os yw'n ymgeisydd mewn etholiad cyffredinol ar gyfer y Senedd (ar ôl i'r cyfnod ar gyfer rhoi hysbysiad o dynnu ymgeisyddiaeth yn ôl ddod i ben), nac os yw'n dod yn anghymwys i'w benodi yn aelod lleyg yn unol ag is-adran (8). Mae'r cyfeiriad at y cyfnod ar gyfer rhoi hysbysiad o dynnu ymgeisyddiaeth yn ôl yn gyfeiriad at unrhyw gyfnod o'r fath fel y'i diffinnir mewn Gorchymyn a wneir o dan adran 13 o Ddeddf 2006.

59. Mae is-adran (12) yn nodi ffyrdd eraill y gall aelod lleyg beidio â dal y swydd; drwy ymddiswyddo neu drwy gael ei ddiswyddo drwy benderfyniad y Senedd, a gytunwyd drwy fwyafrif o ddwy ran o dair. Mae is-adran (13) yn ei gwneud yn ofynnol mai dim ond â chydsyniad y Llywydd, a dim ond ar ôl cwblhau unrhyw gamau gweithdrefnol sy'n ofynnol gan y Rheolau Sefydlog, y caniateir cyflwyno unrhyw benderfyniad o'r fath. Mae is-adran (14) yn nodi bod rhaid i'r Rheolau Sefydlog gynnwys proses lle y mae ymchwiliad yn cael ei gynnal i unrhyw gŵyn a wneir am gamymddygiad aelod lleyg a dyfarniad yn cael ei wneud arni (er bod adran 18(4) o'r Bil yn darparu nad yw darpariaeth o'r math hwn yn orfodol hyd 7 Tachwedd 2027 neu hyd nes y bydd darpariaeth wedi ei gwneud yn y Rheolau Sefydlog ynghylch penodi aelodau lleyg i'r Pwyllgor, pa un bynnag sydd gynharaf).

60. Mae is-adran (15) yn darparu y caiff Comisiwn y Senedd bennu'r gydnabyddiaeth ariannol ac unrhyw lwfansau sydd i'w talu i aelodau lleyg ac y caiff wneud y taliadau hynny iddynt.

55. Subsection (5) provides that the term of office for a lay member is to be for a fixed period of no more than six years and that this period may end after the dissolution of the Senedd, meaning that a lay member appointment can continue despite the dissolution of the Senedd and the formation of a new Senedd. Other terms and conditions of appointment are for the Senedd to determine and may be set out in Standing Orders. Subsection (10) provides that an individual may hold office as a lay member for a maximum of two terms and those terms do not need to be consecutive.

56. Subsection (6) provides that if the Senedd makes provision in Standing Orders to establish a review or appeal sub-committee as described in section 30A(6)(c), then the "pool" of lay members appointed under section 30B(2) must include a person who is legally qualified. Subsection (7) explains that a person is legally qualified for the purposes of subsection (6) if they have a general qualification within the meaning of section 71(3)(c) of the Courts and Legal Services Act 1990 (c. 41).

57. Subsection (8) sets out that a person will be disqualified from being appointed to be a lay member if they hold any of the offices specified in subsection (9) or have ever held an office specified in paragraphs (a) to (h) of subsection (9).

58. Subsection (11) provides for the circumstances in which a person automatically ceases to hold office as a lay member including express provision that if a person is a candidate in a Senedd general election (after the period for giving notice of withdrawal of candidature has ended) they cannot continue as a lay member, nor if they become disqualified from appointment as a lay member in accordance with subsection (8). The reference to the period for notice of withdrawal of candidature is a reference to any such period as defined in an Order made under section 13 of the 2006 Act.

59. Subsection (12) sets out other ways in which a lay member may cease to hold office; by resigning or by being removed by resolution of the Senedd, agreed by a two thirds majority. Subsection (13) requires that any such resolution may only be tabled with the consent of the Presiding Officer, and only after any procedural steps required by Standing Orders have been completed. Subsection (14) sets out that the Standing Orders must include a process by which any complaint made about the misconduct of a lay member is to be investigated and adjudicated upon (although section 18(4) of the Bill provides that provision of this type is not mandatory until 7 November 2027 or provision has been made in the Standing Orders about the appointment of lay members to the Committee, whichever is the sooner).

60. Subsection (15) provides that the Senedd Commission may determine the remuneration and any allowances to be paid to lay members and may make those payments to them.

61. Mae is-adran (16) yn egluro, at ddibenion adran 30B, fod aelod lleyg ("*lay member*") yn cynnwys aelod lleyg o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad ac aelod lleyg o is-bwyllgor o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad nad yw'n aelod o'r Pwyllgor Safonau Ymddygiad ei hun.

Adran 19 – Adroddiad ar gymhwyso cod ymddygiad i ymddygiad pan oedd Aelod o'r Senedd yn ymgeisydd mewn etholiad

62. Mae adran 19 yn gwneud darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Llywydd gyflwyno cynnig sy'n cynnig bod y Senedd yn sefydlu neu'n enwi pwyllgor i gynnal ymchwiliad er mwyn ystyried a ddylai cod ymddygiad ar gyfer Aelodau o'r Senedd fod yn gymwys ac, os felly, sut y dylai fod yn gymwys i ymddygiad aelod ar adeg pan oedd yr aelod yn ymgeisydd mewn etholiad i'r Senedd. Rhaid i'r cynnig hefyd gynnig bod rhaid cwblhau adroddiad ar yr ymchwiliad a'i osod gerbron y Senedd. Rhaid i'r cynnig gael ei gyflwyno cyn gynted ag y bo'n ymarferol yn dilyn cyfarfod cyntaf y Senedd yn dilyn deddfu'r Ddeddf hon ac mewn unrhyw achos o fewn chwe mis i'r cyfarfod hwnnw.

63. Os yw pwyllgor a sefydlir neu a enwir o dan y cynnig yn gosod adroddiad ar ei adolygiad gerbron y Senedd, rhaid i Weinidogion Cymru osod datganiad gerbron y Senedd sy'n nodi eu hymateb i'r adroddiad.

Adran 20 – Pŵer Comisiynydd Safonau y Senedd i ymchwilio ar ei ysgogiad ei hun

64. Mae adran 20 yn diwygio Mesur Comisiynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009 ('Mesur 2009') drwy fewnosod adran newydd 10A.

10A – Pŵer y Comisiynydd i ymchwilio ar ei ysgogiad ei hun

65. Mae adran newydd 10A yn rhoi'r pŵer i'r Comisiynydd Safonau ('y Comisiynydd') i ymchwilio i ymddygiad Aelod o'r Senedd ar ei ysgogiad ei hun pan fo'r Comisiynydd yn fodlon bod y trothwy y darperir ar ei gyfer yn is-adran (1) wedi ei fodloni. Mae'r trothwy y mae rhaid ei fodloni yn cynnwys, yn is-adran (1)(b), ofyniad bod rhaid i'r Comisiynydd fod yn fodlon bod unrhyw amodau eraill (ac eithrio'r hyn a bennir yn is-adran (1)(a)) – y caniateir eu nodi yn y Rheolau Sefydlog neu mewn rheolau a wneir gan y Senedd – wedi eu bodloni cyn i ymchwiliad o'r fath gael ei gychwyn. Mae hyn yn galluogi'r Senedd i sefydlu'r rheolau hynny ac mae'r ddarpariaeth yn cynnwys rhai enghreifftiau o'r mathau o reolau y caiff y Senedd eu gwneud.

61. Subsection (16) clarifies that, for the purposes of section 30B, a "lay member" includes a lay member of the Standards of Conduct Committee and a lay member of a sub-committee of the Standards of Conduct Committee who is not a member of the Standards of Conduct Committee itself.

Section 19 – Report on applying code of conduct to conduct while a candidate in an election

62. Section 19 makes provision requiring the Presiding Officer to table a motion proposing that the Senedd establishes or names a committee to carry out an inquiry into the question of whether and, if so, how a code of conduct for Members of the Senedd should apply to the conduct of a Member at a time when the Member was a candidate at a Senedd election. The motion must also propose that a report of the inquiry must be completed and laid before the Senedd. The motion must be tabled as soon as practicable following the first meeting of the Senedd following the enactment of this Act and in any case within six months of that meeting.

63. If a committee established or named under the motion lays a report on its review before the Senedd, the Welsh Ministers must lay a statement before the Senedd setting out their response to the report.

Section 20 – Power of the Senedd Commissioner for Standards to investigate on own initiative

64. Section 20 amends the National Assembly for Wales Commissioner for Standards Measure 2009 ('the 2009 Measure') by inserting a new section 10A.

10A – Power of the Commissioner to investigate on own initiative

65. New section 10A provides the Commissioner for Standards ('the Commissioner') with the power to investigate the conduct of a Member of the Senedd on their own initiative where the Commissioner is satisfied that the threshold provided for in subsection (1) has been met. The threshold which must be met includes at subsection (1)(b) a requirement that the Commissioner must be satisfied that any other conditions (other than that specified in subsection (1)(a)) – which may be set out in Standing Orders or rules made by the Senedd – are met before such an investigation is commenced. This enables the Senedd to establish those rules and the provision includes some illustrative examples of the types of rules that the Senedd may make.

66. Mae is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiynydd roi adroddiad i'r Senedd ar ganlyniad ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun ac mae is-adran (3) yn ei gwneud yn ofynnol i'r ymchwiliadau a'r adroddiad gael eu cynnal yn unol ag unrhyw ddarpariaethau a wneir gan y Rheolau Sefydlog a'r rheolau sy'n ymwneud ag ymchwiliadau'r Comisiynydd. Mae is-adran (4) yn darparu disgresiwn i'r Comisiynydd i benderfynu pryd a sut i gynnal ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun ac adrodd ar ei ganlyniad, yn ddarostyngedig i'r gofynion yn is-adrannau (1) a (3). Mae is-adran (5) yn darparu y caiff y Comisiynydd derfynu ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun heb gyflwyno adroddiad arno i'r Senedd os oes rheolau wedi eu gwneud yn unol ag is-adran 3(b) sy'n nodi'r amgylchiadau y caiff hynny ddigwydd odanynt. Mae is-adran (6) yn darparu, os yw'r Comisiynydd yn terfynu ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun yn unol ag is-adran (5), fod rhaid i'r Comisiynydd hysbysu'r Aelod o'r Senedd sydd wedi bod yn destun ymchwiliad yn ysgrifenedig, gan roi'r rhesymau dros derfynu'r ymchwiliad. Mae is-adran (7) yn darparu na chaiff unrhyw adroddiad a wneir gan y Comisiynydd i'r Senedd ar ganlyniad ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun gynnwys argymhelliad ynghylch pa sancsiwn, os o gwbl, y dylid ei osod ar Aelod o'r Senedd: daw sancsiynau o fewn cylch gwaith y Senedd a'i Phwyllgor Safonau Ymddygiad, yn seiliedig ar adroddiad y Comisiynydd.

67. Mae is-adran (8) yn darparu, os daw'r Comisiynydd yn ymwybodol, wrth gynnal ymchwiliad ar ei ysgogiad ei hun, o unrhyw amgylchiadau sy'n arwain at faterion o egwyddor neu o arfer cyffredinol sy'n berthnasol i swyddogaethau'r Clerc o dan adran 138 o Ddeddf 2006 (mai'r Clerc sydd i fod yn brif swyddog cyfrifyddu ar gyfer y Comisiwn), ei bod yn ofynnol i'r Comisiynydd fynegi'r amgylchiadau hynny mewn ysgrifen i'r Clerc.

68. Mae is-adran (9) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Rheolau Sefydlog nodi'r manylion o ran sut y bydd ymchwiliadau'r Comisiynydd ar ei ysgogiad ei hun yn gweithredu. Mae is-adran (10) yn cadarnhau, at ddibenion y Comisiynydd yn ystyried a ddigwyddodd unrhyw ymddygiad ar "adeg berthnasol" yn unol ag adran newydd 10A(1)(a), fod hyn yn golygu adeg pan oedd y gofyniad perthnasol (er enghraifft, i wneud datganiad, neu i ymddwyn yn unol â'r Cod Ymddygiad ar Safonau Ymddygiad Aelodau o'r Senedd cymwys) mewn grym. Mae'r is-adran hon yn cadarnhau nad yw o bwys a ddigwyddodd yr ymddygiad cyn i'r darpariaethau yn 10A ddod i rym neu ar ôl hynny.

66. Subsection (2) requires the Commissioner to report to the Senedd on the outcome of an own initiative investigation and subsection (3) requires the investigations and the report to be carried out in line with any provisions made by Standing Orders and the rules relating to the Commissioner's investigations. Subsection (4) provides discretion for the Commissioner to decide when and how to carry out an own initiative investigation and to report its outcome, subject to the requirements in subsections (1) and (3). Subsection (5) provides that the Commissioner may discontinue an own initiative investigation without reporting on it to the Senedd if rules have been made in accordance with subsection (3)(b) setting out the circumstances in which that may happen. Subsection (6) provides that if the Commissioner discontinues an own initiative investigation in accordance with subsection (5), the Commissioner must notify the Member of the Senedd who has been under investigation in writing, giving reasons for discontinuing the investigation. Subsection (7) provides that any report made by the Commissioner to the Senedd on the outcome of an own initiative investigation may not include a recommendation on what sanction, if any, should be imposed on a Member of the Senedd: sanctions are the remit of the Senedd and its Standards of Conduct Committee, based on the report of the Commissioner.

67. Subsection (8) provides that, if in the course of an own initiative investigation, the Commissioner becomes aware of any circumstances which give rise to issues of principle or general practice which are relevant to the Clerk's functions under section 138 of the 2006 Act (that the Clerk is to be the principal accounting officer for the Commission), the Commissioner is required to communicate those circumstances to the Clerk in writing.

68. Subsection (9) requires that Standing Orders must set out the detail of how own initiative investigations will operate. Subsection (10) confirms that, for the purposes of the Commissioner considering whether any conduct took place at a "relevant time" in accordance with new section 10A(1)(a), this means a time when the relevant requirement (for example, to make a declaration, or to behave in accordance with the applicable Code of Conduct on the Standards of Conduct of Members of the Senedd) was in force. This subsection confirms that it does not matter whether the conduct took place before the provisions in 10A came into force or afterwards.

Adran 21 - Comisiynydd Safonau y Senedd: cymhwystra

69. Mae adran 21 yn diwygio Mesur 2009 drwy ychwanegu categorïau o bersonau nad ydynt yn gymwys i'w penodi'n Gomisiynydd. Gan ystyried y darpariaethau sydd eisoes yn bodoli ym Mesur 2009 a'r diwygiadau y mae'r Ddeddf hon yn eu gwneud i'r darpariaethau hynny, nid yw person a benodir neu a benodwyd i swyddi gwleidyddol penodol a restrir yn adran 1(3)(a)-(bd) yn gymwys i'w benodi'n Gomisiynydd tra bo'n dal un o'r swyddi hynny nac ar unrhyw adeg ar ôl hynny. Ychwanegir dau gategori pellach o bersonau sy'n anghymwys tra bônt yn dal swydd/penodiad ac am gyfnod o ddwy flynedd ar ôl hynny, sef: person sy'n cael ei gyflogi gan Aelod o'r Senedd i wneud gwaith sy'n gysylltiedig â swyddogaethau gwleidyddol yr aelod (neu sydd wedi ei gyflogi yn y fath fodd ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod o ddwy flynedd cyn y dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith) a pherson sy'n cael ei gyflogi gan blaid wleidyddol gofrestredig (neu sydd wedi ei gyflogi yn y fath fodd ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod o ddwy flynedd cyn y dyddiad y mae'r penodiad i gymryd effaith) (rhestrir y rhain yn adran 1(3)(c)-(j), ac mae'r rhai a restrir yn adran 1(3)(g)-(j) yn cael eu mewnosod gan y Ddeddf hon). Mae'r adran hon hefyd yn darparu bod person a benodir i swyddi gwleidyddol penodol neu berson sy'n ymwneud â gweithgareddau penodol (a restrir yn adran 1(8)(aa)-(e) o Fesur 2009) yn peidio â chael ei benodi'n Gomisiynydd pan fo'n cael ei benodi neu ei gymryd ymlaen.

Adran 22 – Comisiynydd Safonau y Senedd - ymchwiliadau

70. Mae adran 22 yn diwygio Mesur 2009 drwy fewnosod adran newydd 10B.

10B – Cyhoeddi gwybodaeth ynghylch ymchwiliadau

71. Mae adran newydd 10B yn rhoi pŵer i'r Comisiynydd i gyhoeddi gwybodaeth benodedig ynghylch ymchwiliadau o dan adran 10 a 10A o Fesur 2009. Nodir yr wybodaeth y caiff y Comisiynydd ei chyhoeddi yn is-adran (1). Mae is-adran (3) yn pennu'r wybodaeth na chaniateir ei chyhoeddi: enw'r person a wnaeth y gŵyn neu wybodaeth a fyddai'n galluogi'r person i gael ei enwi; unrhyw dystiolaeth a gafwyd gan y Comisiynydd yn ystod yr ymchwiliad; unrhyw farn, casgliad, neu ddynodiad ynghylch a oes sail i'r gŵyn.

72. Mae is-adran (4) yn darparu bod rhaid i'r Comisiynydd roi sylw i'r angen am degwch, yr angen i osgoi rhagfarnu unrhyw ymchwiliad troseddol neu achos troseddol a'r angen i osgoi niwed i unrhyw berson, cyn cyhoeddi gwybodaeth o dan adran 10B.

73. Mae is-adran (5) yn rhoi pŵer i'r Senedd i nodi yn y Rheolau Sefydlog ac mewn rheolau sy'n ymwneud ag ystyried cwynion yn erbyn Aelodau o'r Senedd, categorïau o ymchwiliad na chaniateir cyhoeddi mewn cysylltiad â hwy wybodaeth y caniateir ei chyhoeddi o dan adran 10B.

74. Mae is-adran (6) yn egluro nad yw'r pŵer a roddir i'r Comisiynydd gan adran 10B yn cyfyngu ar unrhyw bwerau eraill sydd gan y Comisiynydd i ddatgelu neu gyhoeddi gwybodaeth.

Diwygiadau amrywiol eraill i'r Mesur

75. Mae adrannau 22(3)-(7) o'r Ddeddf yn gwneud diwygiadau amrywiol eraill i Fesur 2009.

Section 21 - Senedd Commissioner for Standards: eligibility

69. Section 21 amends the 2009 Measure by adding categories of persons not eligible to be appointed as Commissioner. Taking account of provisions which already exist in the 2009 Measure and the amendments this Act makes to those provisions, a person appointed to certain political offices listed in section 1(3)(a)-(bd) are not eligible to be appointed as Commissioner while holding one of those offices or at any time afterwards. Two further categories of persons who are ineligible whilst holding an office/appointment and for a two year period afterwards are added, namely: a person who is employed by a member of the Senedd on work related to the member's political functions (or has been so employed at any time during the period of two years prior to the date when the appointment is to take effect) and a person who is employed by a registered political party (or has been so employed at any time during the period of two years prior to the date when the appointment is to take effect) (listed in section 1(3)(c)-(j), with those listed in section 1(3)(g)-(j) being inserted by this Act). This section also provides that a person appointed to certain political offices or a person engaged in certain activities (listed in section 1(8)(aa)-(e) of the 2009 Measure) ceases to be appointed as Commissioner upon appointment or engagement.

Section 22 – Senedd Commissioner for Standards - investigations

70. Section 22 amends the 2009 Measure by inserting a new section 10B.

10B – Publication of information about investigations

71. New section 10B provides the Commissioner with power to publish specified information about investigations under section 10 and 10A of the 2009 Measure. The information the Commissioner may publish is set out at subsection (1). Subsection (3) specifies the information that must not be published: the identity of the person who made the complaint or information that would allow the person to be identified; any evidence obtained by the Commissioner in the course of the investigation; any opinion, inference or indication of whether the complaint is well-founded.

72. Subsection (4) provides that the Commissioner must have regard to the interests of fairness, the need to avoid prejudice to any criminal investigation or proceedings and the need to avoid harm to any person, before publishing information under section 10B.

73. Subsection (5) provides the Senedd with a power to set out in Standing Orders and rules relating to the consideration of complaints against Members of the Senedd, categories of investigation in respect of which information permitted to be published under section 10B must not be published.

74. Subsection (6) clarifies that the power conferred on the Commissioner by section 10B does not limit any of the Commissioner's other powers to disclose or publish information.

Other miscellaneous amendments to the Measure

75. Sections 22(3)-(7) of the Act make other miscellaneous amendments to the 2009 Measure.

76. Mae adran 11 wedi ei diwygio er mwyn gwneud darpariaeth i alluogi'r Comisiynydd i gymryd tystiolaeth gan dyst drwy gyswllt sain byw neu gyswllt fideo byw ac i'w gwneud yn ofynnol i dystiolaeth gael ei rhoi mewn ysgrifen, wedi ei gwirhau drwy ddatganiad o wirionedd. Mae adran 22(7) yn mewnosod diffiniad o'r termau hynny yn adran 20 (dehongli) o Fesur 2009.

77. Mae adran 12 wedi ei diwygio er mwyn rhoi pŵer i'r Comisiynydd i ddyroddi hysbysiadau tystion drwy ddulliau electronig ac i gael gwybodaeth a dogfennau drwy ddulliau electronig at ddibenion cynnal ymchwiliad. Mae hefyd yn creu pŵer i ddyroddi hysbysiad mewn perthynas â'r pŵer newydd yn adran 11 i wneud gwybodaeth mewn ysgrifen yn ofynnol. Mae adran 22(6) yn diwygio adran 15 o Fesur 2009 er mwyn darparu darpariaethau gorfodi cyfatebol.

78. Mae adran 13 wedi ei diwygio er mwyn caniatáu i'r Comisiynydd weinyddu llw i gyfieithydd neu ddehonglydd ac i'w gwneud yn ofynnol i gyfieithydd neu ddehonglydd dyngu'r llw pan fydd y Comisiynydd yn defnyddio ei wasanaethau wrth gymryd tystiolaeth gan dyst.

Adran 23 – Mân ddarpariaeth a darpariaeth ganlyniadol sy'n ymwneud â Rhan 2

79. Mae adran 23 yn cyflwyno Rhan 2 o'r Atodlen sy'n gwneud mân ddarpariaeth a darpariaeth ganlyniadol sy'n ymwneud â Rhan 2. Yn benodol, mae Rhan 2 yn diwygio Mesur 2009 gyda'r effaith bod swyddogaethau'r Comisiynydd yn cynnwys yn benodol gael hunanatgyfeiriad oddi wrth aelod am ei ymddygiad ei hun a bod rhaid ymchwilio i atgyfeiriad o'r fath (paragraff 5(3) o'r Atodlen).

RHAN 3 – RHEDEG ETHOLIADAU SENEDD CYMRU

Adran 24 – Pŵer Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth ynghylch etholiadau'r Senedd etc.

80. Mae adran 24 yn diwygio adran 13 o Ddeddf 2006. Mae'r diwygiad yn is-adran (3) yn mewnosod is-adrannau newydd (2A) a (2B) yn adran 13. Mae is-adran (2A) yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt wneud darpariaeth, o'r math y caniateir ei wneud o dan is-adran (1)(a) o adran 13 o Ddeddf 2006, ynghylch rhedeg etholiadau'r Senedd, sy'n gwahardd gwneud neu gyhoeddi datganiadau o ffaith anwir neu gamarweiniol cyn neu yn ystod etholiad at ddiben effeithio ar ddychwelyd unrhyw ymgeisydd. Yn is-adran newydd (2B) ceir rhestr o'r math o ddarpariaeth y caniateir ei gwneud wrth gyflawni'r ddyletswydd o dan is-adran (2A). Mae is-adran 24(4) yn ychwanegu darpariaeth eglurhaol er mwyn osgoi amheuaeth ("For the avoidance of doubt") sy'n ymwneud â chreu troseddau, ac isddirprwyo mewn gorchmynion a wneir o dan adran 13 (gyda hepgoriad cysylltiedig yn is-baragraff 22(2) o'r Ddeddf). Effaith y diwygiadau hyn yw egluro beth yw cwmpas y pŵer yn adran 13 o Ddeddf 2006 a beth fu cwmpas y pŵer erioed.

76. Section 11 is amended to make provision to enable the Commissioner to take evidence from a witness via live video or audio link and to require evidence to be given in writing verified by a statement of truth. Section 22(7) inserts a definition of those terms into section 20 (interpretation) of the 2009 Measure.

77. Section 12 is amended to provide the Commissioner with power to issue witness notices by electronic means and to receive information and documentation by electronic means for the purposes of conducting an investigation. It also creates a power to issue a notice in relation to the new power in section 11 to require evidence in writing. Section 22(6) amends section 15 of the 2009 Measure to provide corresponding enforcement provisions.

78. Section 13 is amended to allow the Commissioner to administer an oath to a translator or interpreter and to require a translator or interpreter to take the oath when the Commissioner uses their services when taking evidence from a witness.

Section 23 – Minor and consequential provision relating to Part 2

79. Section 23 introduces Part 2 of the Schedule which makes minor and consequential provision relating to Part 2. In particular, Part 2 amends the 2009 Measure with the effect that the functions of the Commissioner expressly include receipt of a self-referral by a member about their own conduct and that such a referral must be investigated (paragraph 5(3) of the Schedule).

PART 3 – CONDUCT OF SENEDD CYMRU ELECTIONS

Section 24 – Power of the Welsh Ministers to make provision about Senedd elections etc.

80. Section 24 amends section 13 of the 2006 Act. The amendment at subsection (3) inserts new subsections (2A) and (2B) into section 13. Subsection (2A) places a duty on the Welsh Ministers requiring them to make provision, of the kind that may be made under subsection (1)(a) of section 13 of the 2006 Act, about the conduct of Senedd elections, which prohibits the making or publishing of false or misleading statements of fact before or during an election for the purpose of affecting the return of any candidate. New subsection (2B) is a list of the type of provision that may be made when discharging the duty under subsection (2A). Sub-section 24(4) adds a "For the avoidance of doubt" clarificatory provision relating to the creation of criminal offences, and sub-delegation in orders made under section 13 (with a connected omission at sub-paragraph 22(2) of the Act). The effect of these amendments is to clarify what the scope of the power in section 13 of the 2006 Act is and always has been.

RHAN 4 – CYFFREDINOL

Adran 25 – Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol a darpariaeth drosiannol etc.

81. Mae adran 25 yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth ddeilliadol, darpariaeth atodol, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth drosiannol a darpariaeth arbed drwy reoliadau mewn cysylltiad â darpariaethau'r Ddeddf. Mae hyn yn cynnwys y pŵer i ddiwygio deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth arall. Pan ddefnyddir y pŵer i ddiwygio, diddymu neu addasu deddfwriaeth sylfaenol, mae'r Offeryn Statudol sy'n deillio o hynny yn ddarostyngedig i weithdrefn gymeradwyo'r Senedd.

Adran 26 – Dod i rym

82. Mae adran 26 yn nodi pryd a sut y daw darpariaethau'r Ddeddf i rym.

83. Daw darpariaethau Rhan 2 (gan gynnwys Rhan 2 o'r Atodlen) a Rhan 4 i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol (gweler is-adran (1)).

84. Daw darpariaethau Rhan 3 i rym 2 fis ar ôl i'r Ddeddf gael y Cydsyniad Brenhinol (gweler is-adran (2)).

85. Daw darpariaethau Rhan 1 a Rhan 1 o'r Atodlen i rym ar ddiwrnodau a bennir drwy orchymyn gan Weinidogion Cymru (gweler is-adran (3)). Caiff y gorchmynion sy'n dwyn darpariaethau i rym bennu diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol a gwneud darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed (gweler is-adran (4)). Rhaid i orchmynion o'r fath gael eu gwneud drwy offeryn statudol Cymreig. Yn unol ag adran 37F o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 (dccc 4) rhaid gosod y gorchymyn gerbron Senedd Cymru cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl iddo gael ei wneud.

Adran 27 – Enw byr

86. Mae adran 27 yn nodi enw byr y Ddeddf, y caniateir ei ddefnyddio wrth enwi'r Ddeddf ac wrth gyfeirio ati. Caniateir defnyddio naill ai enw Cymraeg neu enw Saesneg y Ddeddf, gan gynnwys fel cyfeiriad mewn deddfiadau eraill.

COFNOD Y TRAFODION YN SENEDD CYMRU

87. Mae'r tabl a ganlyn yn nodi'r dyddiadau ar gyfer pob cyfnod o hynt y Ddeddf drwy'r Senedd. Gellir cael cofnod y Trafodion a rhagor o wybodaeth am hynt y Ddeddf hon ar wefan y Senedd yn:
https://busnes.senedd.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=46598

Cyfnod	**Dyddiad**
Cyflwynwyd	3 Tachwedd 2025
Cyfnod 1 – Dadl	13 Ionawr 2026
Cyfnod 2 – Pwyllgor Craffu – ystyried y gwelliannau	12 Chwefror 2026
Cyfnod 3 – Cyfarfod Llawn – ystyried y gwelliannau	17 Mawrth 2026
Cyfnod 4 – Cymeradwywyd gan y Senedd	17 Mawrth 2026
Y Cydsyniad Brenhinol	27 Ebrill 2026

© Hawlfraint y Goron 2026

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y DU gan Y Llyfrfa Cyf dan awdurdod a goruchwyliaeth Saul Nassé, Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi ac Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru.

PART 4 – GENERAL

Section 25 – Power to make consequential and transitional provision etc.

81. Section 25 provides a power for the Welsh Ministers to make incidental, supplementary, consequential, transitional and saving provision by regulations for in connection with the provisions of the Act. This includes the power to amend other primary and secondary legislation. Where the power is used to amend, repeal or modify primary legislation, the resulting Statutory Instrument is subject to the Senedd approval procedure.

Section 26 – Coming into force

82. Section 26 sets out when and how the provisions of the Act come into force.

83. The provisions of Part 2 (including Part 2 of the Schedule) and Part 4 come into force the day after the day the Act receives Royal Assent (see subsection (1)).

84. The provisions of Part 3 come into force 2 months after the Act receives Royal Assent (see subsection (2)).

85. The provisions of Part 1 and Part 1 of the Schedule are to be brought into force on days appointed by order of the Welsh Ministers (see subsection (3)). The orders bringing provisions into force may appoint different days for different purposes and make transitional or saving provision (see subsection (4)). Such orders must be made by Welsh statutory instrument. In accordance with section 37F of the Legislation (Wales) Act 2019 (anaw 4) the order must be laid before Senedd Cymru as soon as practicable after it is made.

Section 27 – Short Title

86. Section 27 sets out the short title of the Act, by which it may be known and referred. Either the Welsh or the English language title of the Act may be used, including as a citation in other enactments.

RECORD OF PROCEEDINGS IN SENEDD CYMRU

87. The following table sets out the dates for each stage of the Act's passage through the Senedd. The Record of Proceedings and further information on the passage of this Act can be found on the Senedd website at: **https://business.senedd.wales/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=46598**

Stage	Date
Introduced	3 November 2025
Stage 1 - Debate	13 January 2026
Stage 2 – Scrutiny Committee – consideration of amendments	12 February 2026
Stage 3 – Plenary – consideration of amendments	17 March 2026
Stage 4 – Approved by the Senedd	17 March 2026
Royal Assent	27 April 2026

© Crown copyright 2026

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Saul Nassé, Controller of His Majesty's Stationery Office and King's Printer for Wales.

williams lea | tso
An RRD Company

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa), rhan o Williams Lea,
ac ar gael o:

Arlein
www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn ac E-bost
TSO
Blwch Post 29, Norwich, NR3 1GN
Archebionf ffôn/ Ymholiadau cyffredinol 0333 202 5070
E-bost: customer.services@tso.co.uk
Ffôn Testun: 0333 202 5077

Published by TSO (The Stationery Office), part of Williams Lea,
and available from:

Online
www.tsoshop.co.uk

Mail, Telephone & E-mail
TSO
PO Box 29, Norwich, NR3 1GN
Telephone orders/General enquiries: 0333 202 5070
E-mail: customer.services@tso.co.uk
Textphone: 0333 202 5077

ISBN 978-0-348-12481-1

9 780348 124811